

ф

**ПОСТАНОВА****Іменем України**

15 вересня 2022 року

м. Київ

справа №П/857/8/22

адміністративне провадження № А/990/12/22

**Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду:**

судді-доповідача - Губської О.А.,

суддів: Білак М.В., Загороднюка А.Г., Калашнікової О.В., Шевцової Н.В.,

**за участю:**

секретаря судового засідання Андрійчук Т.В.,

представників позивача Адам Ю.В., Росохи С.В.,

представника відповідача Котенко Ю.Ю.,

представника третьої особи Сучкової А.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні

**апеляційну скаргу** Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя»

на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року у справі №П/857/8/22

за позовом Міністерства юстиції України до політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», трет особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача - Служба безпеки України про заборону діяльності політичної партії,

**УСТАНОВИВ:****Короткий зміст позовних вимог**

Міністерство юстиції України звернулося до Восьмого апеляційного адміністративного суду, як суд першої інстанції, з позовом до Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», у якому просил суд:

- заборонити діяльність політичної партії «Опозиційна платформа - За життя»;

- призначити комісію з припинення (ліквідаційну комісію) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи;

- передати майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

### **Обставини справи**

Установчою конференцією від 03.10.1999 прийнято рішення про створення політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр».

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2017 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «Опозиційна платформа – За життя».

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань ПП «ОПЗЖ» зареєстрован Міністерством юстиції України 09.12.1999, свідоцтво № 1276, ідентифікаційний код юридичної особи 21709375, співголови Партії: Рабінович Вадим Зіновійович та Бойко Юрій Анатолійович місце знаходження: 01024, м. Київ, вул. Велика Васильківська, буд. 23Б.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомило про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ».

Враховуючи вказану обставину, позивач звернувся до суду з цим адміністративним позовом.

### **Короткий зміст рішення суду попередньої інстанції**

Рішенням Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року позов задоволено.

Заборонено діяльність політичної партії «Опозиційна платформа - За життя».

Передано майно, кошти та інші активи політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави

### **Короткий зміст та обґрунтування вимог апеляційної скарги. Позиція інших учасників справи.**

13 липня 2022 року до Верховного Суду як суду апеляційної інстанції надійшла апеляційна скарга від політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року у цій справі.

У поданій апеляційній скарзі заявник, із посиланням на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права, просить скасувати оскаржуване судові рішення та ухвалити нові про відмову у задоволенні позовних вимог повністю.

На обґрунтування вимог апеляційної скарги заявник зазначив, що ПП «ОПЗЖ» рішуче засуджує збройну агресію Російської Федерації проти України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової Держави. Діяльність Партії ніколи не була спрямована на порушення суверенітету територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства на розпалюванні міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення. Відповідач ніколи не поширював відомості, які містять виправдовування, визнання правомірності заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України. Викладені у позовній заяві твердження Позивача про зворотнє є вигаданими, надуманими та абсолютно безпідставними.

Програма Партії була затверджена XIX З'їздом Політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» 26.02.2017 року і залишається незмінною до сьогодні (незалежно від змін кадрового складу керівних органів Партії). Програма передбачає, що фундаментальною основою Партії є такі цінності, як справедливість, свобода і рівність.

Метою Партії є побудова справедливого суспільства рівності вільних людей в незалежній Україні.

Вибором Партії є проукраїнська політика, позаблоковий статус та міжнародне партнерство.

Відповідно до Програми незалежна, вільна та благополучна Україна – це гарантія спільного майбутнього збереження національної ідентичності у всьому її різноманітті.

Програма не містить жодних положень, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закон України «Про політичні партії в Україні», до неї немає жодних зауважень у державних органів.

Відповідач вважає, що позивач не навів жодного доказу того, що Програма чи інші партійні документи Відповідача містять положення, які підпадають під заборони, встановлені статтею 5 Закону України «Про політичні партії в Україні».

Будь-які дії Медведчука В.В., які на думку правоохоронних органів можуть створювати загрозу державному суверенітету, можуть бути предметом незалежного кримінального провадження і судового розгляду.

Посилання лише на наявність певних кримінальних проваджень (навіть у підозрі за такими особливими тяжкими кримінальними провадженнями) чи застосування щодо Медведчука В.В. персональних санкцій не підтверджує того, що саме Партія вчинила дії, які відповідно до статті 5 Закону України «Про політичні партії в Україні» ведуть до заборони її діяльності.

Більше того, часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2019 роки у період, коли Медведчук В.В. не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії.

Партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України Іллі Киви.

Його позиція суперечить позиції та ідеології Партії, іде всупереч думки членів Партії.

Також скажник зазначив, що позивач не навів доказів вчинення Рабіновичем В.З. дій, які посягають на територіальну цілісність і недоторканість України і пов'язаність із такими діями Партії.

Відповідно до усіх партійних програмних документів основною метою Партії є досягнення миру в Україні. Партія готова вчиняти усі необхідні кроки для того, щоб в Україні через військові дії перестали гинути люди (в тому числі, вести перемовини з усіма учасниками війни, зокрема Російської Федерацією).

ПП «ОПЗЖ» та її члени допомагають зміцнювати обороноздатність України, всіляко підтримують осіб, постраждалих від збройної агресії РФ.

Орім того, Венеціанська комісія у Керівних принципах щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), наполягає, що «Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії».

Міністерство юстиції України подало відзив на апеляційну скаргу, в якому вказало на безпідставність та необґрунтованість доводів скажника, якими не спростовано законність оскаржуваного рішення суд першої інстанції.

Зокрема, позивач вказує про те, що Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі РНБО України) від 18.03.2022 «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій».

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахуванням антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету територіальної цілісності держави, підризу її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні

цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Також вказаним рішенням доручено Міністерству юстиції України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зокрема, ПП «ОПЗЖ», а відповідно до статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України, означене Міністерство є належним позивачем про заборону політичної партії.

Оскільки на адресу Міністерства юстиції України надійшов лист Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» із повідомленням про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема ПП «ОПЗЖ», вважає вказане свідченням того, що діяльність вказаної політичної партії спрямована, зокрема на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі.

Служба безпеки України подала пояснення на апеляційну скаргу, в яких зазначила, що вважає викладені в ній доводи необґрунтованими та безпідставними. Служба безпеки України підкреслила, що звернення Міністерства юстиції України до суду з цим позовом обумовлене Указом Президента України від 18 березня 2022 року № 153/2022, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій». На виконання його вимог, Служба безпеки України надала Міністерству юстиції України задокументовані факти антиукраїнської діяльності ПП «ОПЗЖ». Також у поясненнях висловлено думку щодо правильності рішення суду першої інстанції, що є підставою для залишення його без змін, а апеляційної скарги без задоволення.

### **Рух апеляційної скарги**

Ухвалами Верховного Суду від 03 серпня 2022 року відкрито апеляційне провадження за вказаною апеляційною скаргою та призначено зазначену адміністративну справу до розгляду у відкритому судовому засіданні на 11 серпня 2022 року на 10 год 30 хв.

У вказаному судовому засіданні оголошено перерву до 14 год 15 вересня 2022 року.

У судових засіданнях представник відповідача Котенко Ю.Ю. підтримала позицію, висловлену апеляційній скарзі, просила задовольнити її вимоги і скасувати рішення суду першої інстанції ухваленням постанови про відмову у задоволенні позову повністю.

Крім іншого, представник відповідача звернула увагу на те, що суд першої інстанції не досліджував доказів, якими обґрунтував своє рішення, що є порушенням процесуального закону. Зауважила про те, що частина доказів, що надані суду позивачем є неналежними та недопустимими, оскільки зібрані не в спосіб, встановлений нормами КПК України. Зауважила, що факти антиукраїнської діяльності політичної партії, поставлені їй за провину, мали існувати на дату подання позову до суду, а також на час воєнного стану у державі, а не у попередні періоди. На стадії апеляційного перегляду судового рішення подання додаткових доказів має бути обґрунтоване відповідно до приписів КАС України.

Наголосила також на тому, що публікації в інтернет-виданнях не можуть бути доказом діяльності політичної партії у супереч заборонам, визначених у статті 5 Закону № 2365-III. Водночас вказала на недоведення позивачем того, що особи, які вчиняли такі дії, є членами партії та діяли від її імені чи за згодою.

Також акцентувала увагу на тому, що зазначені позивачем дії, в тому числі кожна окремо, становлять самостійний склад злочину, визначений Кримінальним кодексом України, однак жоден член партії, в тому числі В. Медведчук, В. Рабінович, Ю. Бойко, І. Кива та решта членів партії, її місцевих осередків до кримінальної відповідальності за такі злочини не притягнуті, обвинувачення за відповідними статтями КК України їм не оголошене. Докази, які перевіряються в межах кримінальних проваджень, не можуть оцінюватися за правилами адміністративного судочинства, особливо ті, які зібрані з порушення встановленого порядку.

З погляду представника відповідача, висловлювання В. Медведчука, В. Рабіновича, Ю. Бойка, І. Киви не містять закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, незаконного захоплення влади чи закликів до інших дій, які заборонені відповідно до статті 5 Закону № 2365-III. Вважає так твердження суб'єктивним судженням позивача та третьої особи. Критика чинної державної влади не може свідчити про заклики до її захоплення чи повалення конституційного ладу у неконституційним способом. Висловлювання своїх думок, поглядів, навіть у критичній формі, стосовно політичного курсу країни, діяльності державних органів та/чи їхніх представників є проявом демократії і за це не можна засуджувати політичну партію, тим більше забороняти її діяльність. Такий захід, відповідно до Керівних принципів щодо заборони і розпуску політичних партій та подібних заходів, ухвалених Венеціанської Комісією на 41 пленарній сесії (Венеція, 10-11 грудня 1999 року), має застосовуватися з крайньою стриманістю.

7. Представники Міністерства юстиції України у судовому засіданні просили відмовити у задоволенні апеляційної скарги. Пояснення представників позивача за змістом аналогічні тим, які викладено у відзиві на апеляційну скаргу.

Щодо додаткових доказів, які надано під час апеляційного розгляду, представники позивача пояснили, що надати їх раніше не було можливості, адже процес виявлення порушень членів партії є триваючим динамічним, докази продовжують виявляти та документувати. Крім того, щодо листа Центральної виборчої комісії та відповідного списку членів партії пояснили, що нагальна потреба у його наданні суд виникла після першого судового засідання, у якому представник відповідача поставила під сумнів членство та належність до партії згаданих в оскаржуваному судовому рішенні осіб.

На запитання представника відповідача представники Міністерства юстиції України уточнили, що підставами позову та підставами для заборони ПП «ОПЗЖ» є приписи пунктів 3, 4, 5, 6 частини першої статті 5 Закону №2365-III.

8. Представник Служби безпеки України у судовому засіданні також просила відмовити у задоволенні вимог апеляційної скарги і залишити рішення суду першої інстанції без змін. Вважає, що обставини, які слугували підставою для заборони діяльності зазначеної політичної партії, встановлені і підтверджені належним чином, підстав для скасування рішення суду першої інстанції немає. Доводи представник третьої особи за змістом аналогічні тим, які викладено у поясненнях на апеляційну скаргу.

### **Обставини, що встановлені судом попередньої інстанції**

Установчою конференцією від 03.10.1999 прийнято рішення про створення політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр».

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.2001 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя».

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «Опозиційна платформа – За життя».

Згідно з відомостями Єдиного реєстру громадських формувань ПП «ОПЗЖ» зареєстровані Міністерством юстиції України 09.12.1999, свідоцтво № 1276, ідентифікаційний код юридичної особи 21709375, співголови Партії: Рабінович Вадим Зіновійович та Бойко Юрій Анатолійович, місцезнаходження: 01024, м. Київ, вул. Велика Васильківська, буд. 23Б.

Відповідно до листа Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-229 «Щодо призупинення діяльності політичних партій» Міністерство юстиції України повідомлено про виявлення фактів антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ».

З мотивів наведеного, Міністерство юстиції України звернулося з цим позовом до суду.

### **Нормативне регулювання та позиція Верховного Суду**

Відповідно до статті 1 Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

За статтею 2 Конституції України суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Відповідно до статті 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороняє Конституцією і законами України.

Відповідно до статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За статтею 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав свобод інших людей.

Політичні партії в Україні сприяють формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути лише громадяни України. Обмеження щодо членства в політичних партіях встановлюються виключно цією Конституцією і законами України.

За статтею 37 Конституції України утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються <...>

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку.

Статтею 64 Конституції України встановлено, що в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Відповідно до частини другої статті 102 Конституції України Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Частиною третьою статті 106 Конституції України Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 “Про введення воєнного стану” і змінами, внесеними Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/202 “Про продовження строку дії воєнного стану в Україні”, та Закону України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” у зв'язку із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України запроваджено воєнний стан.

Згідно з пунктом 3 вказаного Указу Президента у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, зокрема, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” (далі - Закон № 389-VIII).

Водночас, пунктом 9 частини першої статті 8 Закону № 389-VIII встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій

громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, змін конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, н розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров' населення.

Відповідно до статті 2 Закону України “Про політичні партії в Україні” (далі також - Закон №2365-III політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян-прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Згідно зі статтею 3 Закону № 2365-III політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону, а також інших законів України та згідно із партійним статутом прийнятим у визначеному цим Законом порядку.

Обмеження щодо утворення і діяльності політичних партій визначені статтею 5 Закону №2365-III, згідно з якою утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:

- 1) ліквідацію незалежності України;
- 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом;
- 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
- 4) підрив безпеки держави;
- 5) незаконне захоплення державної влади;
- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення;
- 9) пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки;
- 10) виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації та/або Республіки Білорусь проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України;
- 11) глорифікацію, виправдання дій та/або бездіяльності осіб, які здійснювали або здійснюють збройну агресію проти України, представників збройних формувань Російської Федерації, незаконних збройних формувань, банд, найманців, створених та/або підпорядкованих, та/або керованих, та/або фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, які складають її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, у тому числі шляхом їх визначення як “повстанці”, “ополченці”, “ввічливі люди тощо.

Згідно зі статтею 21 Закону №2365-III у разі виявлення порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим Законом та іншими законами України центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, невідкладно звертається до суду адміністративним позовом про заборону політичної партії, у тому числі в разі виявлення фактів вчинення політичною партією дій, спрямованих на:

- ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушенні суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;
- порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;
- поширення відомостей, що містять виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України.

Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск її керівних органів, обласних, міських, районних організацій і первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії, а також прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, та його територіальними органами рішень про припинення політичної партії та її структурних утворень відповідно.

У разі якщо в рішенні суду про заборону діяльності політичної партії не призначена комісія з припинення (ліквідаційна комісія) політичної партії, її структурних утворень, які мають статус юридичної особи, рішенні про припинення політичної партії, її структурних утворень визначається як голова комісії припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії, її структурних утворень керівник органу управління або особа, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, якщо інше не встановлено рішенням суду.

У разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

Окрім того, відповідно до пунктів 3-5 Керівних принципів заборон і розпуску політичних партій прийнятих Венеціанською комісією 10-11 грудня 1999, заборона або насильницький розпуск політичних партій може бути виправданий тільки в тому випадку, якщо ці партії проповідують насильство чи повалення демократичного конституційного ладу, тим самим підриваючи права і свободи, які гарантуються Конституцією.

Згідно з пунктом 10 Пояснювального меморандуму до Керівних принципів заборони політичних партій аналогічних заходів заборона або розпуск політичних партій можуть здійснюватися тоді, коли є конкретні докази, що партія займається діяльністю, яка несе загрозу демократії та основоположним свободам.

Указом Президента України від 19.03.2022 № 153/2022 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.2022 "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій".

Вказане рішення прийняте в умовах прямої військової агресії з боку Російської Федерації, з урахування антиукраїнської політичної та організаційної діяльності, пропаганди війни, публічної заяви та закликів до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальної загрози порушення суверенітету територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дій, спрямованих на незаконне захоплення державної влади, демонстрації проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України окремими політичними партіями.

Так, пунктом 2 вказаного рішення Міністерству юстиції України доручено вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо заборони діяльності політичних партій, зазначених у пункті 1 цього рішення, зокрема ПП «ОПЗЖ».

Відповідно до абзацу 2 частини першої статті 289-3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) право звернутися з адміністративним позовом про заборону політичної партії має центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

Підпунктом 83-15 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі - Положення), встановлено, що Міністерство юстиції України, зокрема, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону № 2365-III у разі заборони судом політичної партії майно, кошти та інші активи політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень переходять у власність держави, про що зазначається у рішенні суду. Перехід такого майна, коштів та інших активів у власність держави забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України”.

Аналогічне передбачено пунктом 8-1 частини другої статті 245 КАС України, яким встановлено, що у разі задоволення позову суд може прийняти рішення про заборону політичної партії та передачу майна, коштів та інших активів політичної партії, її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави.

Підставою для застосування до політичних партій заходів адміністративного впливу є в установленому порядку задокументовані факти її (партії) діяльності, що направлені на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їх символіки.

Виявлення порушень Конституції та законів України у діяльності політичних партій здійснюється відповідними правоохоронними органами.

Суд першої інстанції встановив, що протоколом Установчої конференції політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр» від 03.10.1999 року ухвалено створити політичну партію та затвердити її назву політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Центр»; затвердити Статут та Програму Партії; обрати Голову Партії та членів Ревізійної комісії Партії.

07.10.1999 року засновники Головка В.І., Бадашіна Є.Б., Шаповалов В.І. звернулися із заявою до Міністерства юстиції України та подали установчі документи на реєстрацію політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Центр», що поширює свою діяльність на території України.

Міністерством юстиції України 09.12.1999 року видано свідоцтво про реєстрацію об'єднання громадян № 1276.

XIX позачерговим З'їздом політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» від 26.02.201 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «ЦЕНТР» на політичну партію «За життя», а керівником обрано Вадима Рабіновича.

Позачерговим XXI З'їздом політичної партії «За життя» від 23.12.2018 прийнято рішення про зміну найменування політичної партії «За життя» на політичну партію «Опозиційна платформа – За життя» співголовами партії обрано Вадима Рабіновича та Юрія Бойка.

На підставі рішення другого етапу Позачергового XXIII З'їзду Партії від 11.06.2019 року, заявленої політичної партії, поданої до Міністерства юстиції України 11.06.2019 року, Міністерством юстиції України складено правовий висновок від 12.06.2019 року про відповідність вимогам Конституції та законів України документів, поданих для державної реєстрації змін до відомостей про ПП «ОПЗЖ» та прийнято рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про ПП «ОПЗЖ» від 12.06.2019 року №291/19.4.

Відповідно до правового висновку Міністерства юстиції України Програма та Статут ПП «ОПЗЖ» відповідають вимогам Конституції та законів України.

Судом першої інстанції встановлено, що на адресу Міністерства юстиції України надійшов лис Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України від 26.03.2022 № 5/1-22 “Щодо призупинення діяльності політичних партій” із повідомленням про виявлення факті антиукраїнської діяльності, зокрема, ПП «ОПЗЖ» (Том 2 а.с.1-12, 1).

Відповідно до листа Державного бюро розслідувань від 01.04.2022 № 10-5-05-435 у межах досудового розслідування у кримінальних провадженнях, що здійснюється щодо народних депутатів України ПП «ОПЗЖ», проведено ряд слідчих та процесуальних дій, під час яких встановлено факти заперечення окремими її членами незалежності України, суверенітету і її територіальної цілісності, які створюють загрозу безпеці держави, пропагандують війну, насильство, розпалюють міжетнічну, міжнаціональну ворожнечу. Тому подальша діяльність цієї партії може становити реальну загрозу для сучасної незалежної української державності, створювати сприятливий ґрунт для мобілізації та об’єднання антиукраїнських сил, які прагнуть зруйнувати демократичний конституційний лад та незалежність України.

Суд апеляційної інстанції враховує, що доводи позивача про те, що діяльність ПП «ОПЗЖ» спрямована на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підрив безпеки держави; незаконне захоплення державної влади; пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі (пункти 3, 4, 5, 6 частини першої статті 5 Закону № 2365-III) ґрунтуються переважно на інформації в електронній (цифровій) формі, а також на скрінах вебсторінок, які Міністерству юстиції України надала Служба безпеки України в контексті подій, які спричинили подання цього позову.

Водночас відеозвернення і текстові повідомлення, розміщені в мережі Інтернет, які надала Служба безпеки України, і які є предметом дослідження в цій справі, не є єдиним (вичерпним) підтвердженням публічної діяльності лідерів та членів партії. Надані Службою безпеки України і Міністерством юстиції України відеофайли і публікації з відкритих і загальнодоступних джерел в Інтернеті в сукупності, являються з доводів представників цих органів, мали на меті проявити, продемонструвати антиукраїнську спрямованість діяльності партії та її лідерів, членів, що в умовах повномасштабної збройної агресії з боку Росії становить реальну загрозу конституційному ладу, суверенітету територіальній цілісності України, її національній (державній) безпеці.

В судовому засіданні учасники справи дійшли згоди про те, що з урахуванням обізнаності обох сторін третьої особи із електронними доказами достатнім буде дослідження скріншотів веб-сторінок паперовій формі та доказів, задокументованих відповідними актами огляду, наявних у матеріалах справи.

Враховуючи наведене вище, Суд встановив таке.

Відповідно до матеріалів справи з червня 2019 року Медведчук В.В. перебуває на посаді Голови Стратегічної Ради та Політичної Ради Політичної партії.

Водночас останній є підозрюваним/фігурантом у щонайменше 9 кримінальних провадженнях, 4 з яких відкриті за наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 Кримінального кодексу України (далі – КК України) (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України);
- частина перша статті 111 КК України (державна зрада);
- частина перша статті 2583 КК України (створення терористичної групи чи терористичної організації).

Окрім того, В.Медведчуку оголошено дві підозри за двома епізодами:

- у скоєнні злочинів, передбачених ст. 111 («Державна зрада») та ст. 438 («Порушення законів та звичаїв війни», в частині «розграбування національних цінностей на окупованій території») КК України;

- у скоєнні злочинів, передбачених ст. 111 («Державна зрада») та ст. 258-3 («Створення терористичних групи чи терористичної організації», в частині «організаційного чи іншого сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації») КК України.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про безпідставність посилання представника відповідача, що часові події інкримінованих кримінальних правопорушень датуються слідством 2014-2016 роки у період, коли Медведчук В.В. не був членом Партії та не входив до керівних органів Партії, оскільки члени Партії, обираючи Медведчука В.В. до керівних органів, були проінформовані щодо діяльності останнього, його поглядів та зв'язку з країною-агресором.

Крім цього, Суд апеляційної інстанції бере до уваги, що відповідно до протоколу огляду слідчого від 17 19 березня 2022 року, складеного в межах досудового розслідування кримінального провадження №42022000000000375 від 14 березня 2021 року (Том 7, а.с. 3), встановлено такі публікації.

В.Медведчук обговорив з В.Путіним та В.Володіним створення міжпарламентського об'єднання (публікація від 11.03.2020, Т. 7, а.с. 87).

Путін підтримав ініціативу В.Медведчука про міжпарламентський діалог між Україною, Росією та Францією (публікація від 20.12.2019, Т. 7, а.с. 100 зворот).

В.Медведчук, відповідаючи на питання журналістів, зазначив про те, що націонал-радикали в Україні відчують всюдозволеність (публікація від 17.09.2020, Т. 7, а.с. 130 зворот-130а).

В.Медведчук опублікував статтю «Сьогодні суд має дати оцінку звірствам націонал-радикалів із «Азова» і «Нацкорпусу» (публікація від 29.08.2020, Т. 7, а.с. 131-132).

В.Медведчук опублікував статтю «Зеленський і його оточення йдуть шляхом, яким йшли тільки нацисти і хочуть зберегти свою владу за допомогою «концтаборів» (публікація від 14.11.2020, Т. 7, а.с. 14 зворот-150).

В. Медведчук надав інтерв'ю телеканалу «Россия-1», програма « 60 минут по горячим следам», у якому зазначив: «Як тільки Україна та її влада стане на шлях реалізації Мінських домовленостей, не буде ніяких погроз, буде мирне урегулювання на Донбасі. Донбас може повернутись в Україну, а Україна на Донбас (публікація від 01.04.2021, Т. 7, а.с. 180 зворот-180в).

В.Медведчук привітав Д.Медведева з переобранням на посаду голови Єдиної Росії (публікація від 05.12.2021, Т. 7, а.с. 218-220).

Суд апеляційної інстанції бере до уваги також інформацію, що опублікована у засобах масової інформації іншими членами партії та її керівниками.

Так, наприклад, 08.10.2021 у м. Москва співголова ПП «ОПЗЖ» Рабінович Вадим Зіновійович провів зустріч із заступником керівника Адміністрації Президента РФ, куратором так званого «українського напрямку» Дмитром Козаком, у ході якої В.Рабінович довів до відома Д.Козака позицію його партії по ключовим питанням зовнішньої і внутрішньої політики. Працюємо далі! Нас не зламати! Час розставити все на свої місця (режим доступу: [https://t.me/The\\_Kyva](https://t.me/The_Kyva)).

Суд першої інстанції правильно врахував, що факт спілкування співголови партії Рабіновича В.З. і Дмитром Козаком, як і Медведчука В. із Путіним В., відбувся після окупації частини території України та визнання Росії країною-агресором.

Крім того, відповідно до протоколу огляду слідчого від 17-19 березня 2022 року, складеного в межах досудового розслідування кримінального провадження №42022000000000375 від 14 березня 2021 року (Том 7, а.с. 3), встановлено такі висловлювання В.Рабіновича:

«...Україну намагаються вести по шляху фашистської Німеччини – після сплину 80 років нічого не змінилось...» (публікація від 04.05.2020, Т. 7, а.с. 74 зворот-75).

«...Ви не змусите нас стати на коліна, тому що більшість громадян України знають ціну вам і вашим фашистським ідеям! Вам здається, що перемога буде за вами. Але і Гітлеру так здавалось. Побачите, д

буде правда і де буде справедливість! Фашизм в Україні не пройде!» (публікація від 28.02.2020, Т. 7, а.с. 89-90).

«... Фашизм не пройде! Кінець фашизма один: слава тій Україні, яка його переможе!...» (публікація від 04.02.2020, Т. 7, а.с. 94 зворот).

«... Нам намагаються зламати пам'ять і намагаються вивести фашизм на вулиці – не пройде...» (публікація від 03.02.2020, Т. 7, а.с. 95).

«Треба «вигнати диявола» спочатку з будівлі на Банковій, а потім і з України!» (публікація від 02.11.2020, Т. 7, а.с. 150).

«В Україні – фашизм в агресивній формі і «зелена» тиранія! (публікація від 26.02.2021, Т. 7, а.с. 160).

«В країні – біда! Але і у цих фашистів буде свій «травень 1945» (Т. 7, а.с. 177-178 зворот).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <http://stopcor.org/opzzh-pryvitaly-yedynu-rosiyu-z-peremogoyu-na-vyborah/>) ПП «ОПЗЖ» 21.09.2020 року привітала голову російської провладної політичної партії «Единая Россия» Д.Медведева перемогою на парламентських виборах (Том 2, а.с. 13-15).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <http://www.gazeta.ru/politics/2022/02/24/14570437.shtml>) напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в інтерв'ю російському інтернет-виданню «Газета.ru» співголова Партії Юрій Бойко зазначив, що народні депутати від Партії не голосували ані за визнання росії агресором, ані за санкції проти депутатів Держдуми.

Окрім того, у цьому ж інтерв'ю Юрій Бойко звинуватив офіційну владу України у невиконанні Мінських домовленостей та вказав це як підставу визнання Путіним так званих Л/ДНР (Том 2, а.с. 16-20).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу Маріупольської міської ради (режим доступу: [t.me/mariupolrada/9139](https://t.me/mariupolrada/9139))) інформації від 05.04.2022 депутат Маріупольської міської ради від ОПЗЖ сприяли гуманітарній катастрофі, яка зараз є у місті Маріуполь.

Так повідомляється, що: «Вони не просто підтримали окупантів, виступали інформаторами ворожої армії та фактично корегували обстріл критичної цивільної інфраструктури. З перших днів війни окупанти прицільним вогнем знищували об'єкти життєзабезпечення міста. Комунальні підприємства та техніку. Склади з продовольством та медикаментами. Вежі мобільних операторів та лінії електропередач. Насосні станції та магістральний водопровід з резервного водосховища. Було спалено всі міські автобуси підготовлені для евакуації населення. Місце зборів надзвичайного штабу міських служб досить швидко дискредитувалося і також зазнавало обстрілів. Виявилось, що самі зрадники-депутати з ОПЗЖ допомогли росіянам швидко паралізувати місто та створити гуманітарну катастрофу. Зараз посібники геноциду в Маріуполі активно сприяють створенню окупаційної адміністрації. Усі матеріали щодо колаборантів уже передано до СБУ...» Також оприлюднено прізвища цих представників Партії у м. Маріуполь, а саме: Іващенко Костянтин Володимирович, Хаджинов Дмитро Михайлович, Хармишев Євген Олександрович, Сотнікова Наталя Анатоліївна, Карпенко Олена Василівна. (Том 2, а.с. 21).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту офіційної сторінки (телеграм-каналу Маріупольської міської ради (режим доступу: [t.me/mariupolrada](https://t.me/mariupolrada))) опубліковано інформацію про затримання працівниками Державного бюро розслідувань керівника фракції ОПЗЖ Маріупольської міськради, який здійснював антиукраїнську інформаційну кампанію на підтримку країни-агресора.

Вказана інформація підтверджена на офіційному сайті Державного бюро розслідувань у статті від 14.04.2022 «ДБР викрило очільника фракції партії ОПЗЖ Маріупольської міської ради на можливому сприянні країни-агресору» на веб-сайті (режим доступу: [dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-ochilnika-frakcii-partii-opzzh-mariupolskoi-miskoi-radi-na-mozhливому-spriyanni-kraini-agresoru](http://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-ochilnika-frakcii-partii-opzzh-mariupolskoi-miskoi-radi-na-mozhливому-spriyanni-kraini-agresoru)) (Том 2, а.с. 22-23).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: [nv.ua/ukr/ukraine/events/energodar-deputat-vid-opzzh-andriy-shevchik-pishov-na-spivpracyu-z-okupantami-novini-ukrajini-50228776.html](http://nv.ua/ukr/ukraine/events/energodar-deputat-vid-opzzh-andriy-shevchik-pishov-na-spivpracyu-z-okupantami-novini-ukrajini-50228776.html)) в Енергодарі депутат міськради від партії «ОПЗЖ» Андрій

Шевчик пішов на співпрацю з російськими окупантами і заявив, що створив «раду самоорганізації міста», яка виконуватиме функції міської ради (Том 2, а.с. 24-25).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric-society/3461038-sbu-viavila-ponad-25-tisaci-kolaborantiv-iz-momentu-nabranna-cinnosti-vidpovidnim-zakonom-deputat.html>) з моменту набрання чинності закону про колаборантів Служба безпеки України виявила понад 2,5 тисячі осіб, які підпадають під цю категорію. Близько ста з них уже затримані (Том 3, а.с.178-179).

Суд апеляційної інстанції наголошує на тій обставині, що належність зазначених вище осіб до членства ПП «ОПЗЖ» підтверджується серед іншого списком обраних депутатів, висунутих місцевими організаціями ПП «ОПЗЖ» (Том 8 а.с.74-85).

Водночас, під час судового розгляду представник відповідача не змогла підтвердити належну реакцію Партії на зазначені випадки співпраці членів ПП «ОПЗЖ» та їх місцевих осередків з представниками країни-агресора.

ПП «ОПЗЖ» не відмежовувалася публічно від таких поглядів своїх лідерів та членів ні до, ні після початку прямої повномасштабної російської агресії проти України, що дає підстави вважати, що ПП «ОПЗЖ» ці погляди поділяє.

Представники позивача підкреслили, що зазначені ними та наявні у матеріалах справи докази є тільки частиною того, що можна знайти і побачити у відкритому доступі в мережі Інтернет, де є безліч відео членами партії, у яких вони відверто дискредитують діяльність державних органів і таким чином нагнітають напругу у суспільстві.

Наприклад, відповідно до долучених до матеріалів справи актів огляду інтернет-ресурсу від 30.05.2022 складених консультантом-експертом (з оперативних питань) ДЗНД СБ України, проведено огляд Telegram-каналу “Іллі Киви” за посиланням: <https://t.me/illykyva> , на яких відображено такі висловлювання Іллі Киви:

- відеопублікацію російського телеканалу «Перший канал» з виступом Іллі Киви тривалістю 08.3 хв, а також коментарем до відео, під час якого Ілля Кива піддає жорсткій критиці вище керівництво держави, звинувачуючи їх в економічній кризі та заклики до зміни влади (публікація від 24.07.2021 року Том 4, а.с. 121-124);

- Зеленський фашист (публікація від 26.04.2021 року, Том 4, а.с. 129-130);

- епоха бідності закінчилася, почалася епоха голоду і жебрацтва (публікація від 16.07.2021 року, Том 4 а.с. 133-134);

- Україна знову стала колыскою фашизму (публікація від 19.07.2021 року, Том 4, а.с. 135-136);

- на відео Ілля Кива з автоматичною зброєю, візуально схожою на автомат Калашникова, зазначає «сьогодні велике свято, сьогодні день фашистських загарбників, і ми, члени організації антифашистського руху патріоти за життя вирішили це свято почати святкувати» (публікація від 10.01.2022 року, Том 4, а.с. 137-139);

- сьогодні наша країна стала колыскою фашизму, але ми зробимо все можливе, щоб це зупинити; зазначає що влада є пособником фашизму (публікація від 19.08.2021 року, Том 4, а.с. 140-147);

- Путін для українців має бути Богом (публікація від 08.02.2022 року, Том 4, а.с. 148-149);

- українці це не галичани, не западенці, які миють туалети полякам і німцям, це російська нація слов'янські брати (публікація від 23.02.2022 року, Том 4, а.с. 150-153);

- щиро вважає Львівський регіон ворожим, який не любить Україну, а просто ненавидить росія (публікація від 01.07.2021 року, Том 4, а.с. 156-157);

-привітав партію «Єдина Росія» з перемогою на виборах (публікація від 21.09.2021 року, Том 4, а.с. 158-159);

- любить і поважає Росію, Україну бачить в союзі з Росією (публікація від 17.02.2021 року, Том 4 а.с. 164-);

- публічно привітав президента країни-агресора РФ В.Путіна з днем народження, ідеалізуючи його антиукраїнську діяльність (публікація від 07.10.2021 року, Том 4, а.с. 166-168).

Також суд першої інстанції встановив, що 24.02.2022 Ілля Кива в ефірі пропагандистських програм на Першому каналі Російської Федерації заявив, що «Україна просякнута нацизмом, а українському народ потрібне звільнення», фактично закликаючи країну-агресора до прямої широкомасштабної військової агресії проти України (публікація від 03.03.2022 року, Том 3, а.с. 170-171).

14.03.2022 Ілля Кива в ефірі пропагандистського шоу Російської Федерації « 60 хвилин» звернувся до президента країни-агресора Путіна з проханням ліквідувати Президента України Зеленського Володимира Олександровича та його оточення, пояснюючи, що «єдина можливість припинити цю бойовість – ліквідація терористів».

Висловлювання та діяльність особи Іллі Киви стала підставою для оголошення останньому підозри з наступними кваліфікаціями кримінальних правопорушень:

- частина перша статті 110 КК України (посягання на територіальну цілісність і недоторканість України);

- частина перша статті 111 КК України (державна зрада).

Документування протиправної діяльності Іллі Киви здійснюється в межах досудового розслідування кримінальному провадженні № 420200000000005461 від 12.03.2021 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтями 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України»), 111 («Державна зрада») та 436-1 («Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського тоталітарного режимів) КК України.

Суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що вказані публікації та відеозаписи містять елементи маніпулювання суспільною свідомістю, спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичного життя, закликають до повалення діючої влади, формують негативне ставлення до дій держави в цілому.

Суд бере до уваги, що відповідно до витягу з протоколу зборів депутатської фракції ПП «ОПЗЖ» у Верховній Раді України дев'ятого скликання від 26.02.2022 року народного депутата України Киву Іллі Володимировича виключено зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя» (Том 2 а.с. 156-157).

Згідно із Постановою Верховної Ради України від 15 березня 2022 року № 2140-IX повноваження народного депутата Киви Іллі Володимировича достроково припинено у зв'язку з особистою заявою про складення ним депутатських повноважень.

Разом з тим, судом першої інстанції під час розгляду справи з'ясовано, що на момент вчинення описаних дій та висловлювань Кива Ілля Володимирович є членом ПП «ОПЗЖ».

Відповідачем не було спростовано зазначену обставину ні в суді першої інстанції, ні під час розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Щодо посилань представника відповідача, що політична партія засуджує висловлювання та діяльність колишнього народного депутата України Іллі Киви.

Суд апеляційної інстанції погоджується з зауваженням суду першої інстанції про те, що таке засудження відбулося лише після виключення його зі складу фракції політичної партії «Опозиційна платформа за життя».

життя» та припинення ним депутатських повноважень. Однак, матеріали справи підтверджують його антиукраїнську та проросійську діяльність задовго до цього.

Втім політична партія жодним чином не реагувала на таку тривалу діяльність, що свідчить про мовчазну згоду партії щодо такої поведінки та позиції свого члена.

Вказане змушує оцінювати його публічні виступи через призму законних приписів і заборон стосовно діяльності політичної партії загалом, яка своєю «пасивною» поведінкою поділяє його позицію.

В цьому контексті Суд бере до уваги висновки Європейського суду з прав людини, який неодноразово зазначав (наприклад, у рішенні від 30 липня 2009 року у справі *Herri Batasuna and Batasuna* проти Іспанії (заяви №№ 25803/04, 25817/04), що лише статут і програма політичної партії не можуть вважатися єдиним критерієм для визначення її цілей і намірів. Зміст програми необхідно порівнювати з діями лідерів і членів партії та позицією, яку вони відстоюють.

Статутні та програмні цілі ПП «ОПЗЖ» у цьому контексті Суд оцінюватиме у зіставленні передусім публічними висловлюваннями лідерів та членів партії та ставленням до них самої партії, адже тільки та можна зрозуміти і оцінити справжню мету і суть діяльності політичної партії.

Колегія суддів не заперечує того, що членство в політичній партії не позбавляє громадянина права на приватне життя як і гарантій щодо невтручання у нього. Особа, яка є членом політичної партії, може висловлюватися і поводитися відповідно до своїх вподобань, морально-етичних і культурних орієнтирів. Але публічна діяльність партійців, особливо тих, які займають керівні, провідні позиції в партії або є загально визнаними ідейними лідерами, тим більше таких партій, які здобули на виборах «представництво» в органах місцевого самоврядування, не тільки «звужує» їхній приватний простір, що закономірно, але й покладає додаткову відповідальність за свої вчинки, а надто за свої ідеї та заклики, проголошені у публічному просторі. Адже лідер партії залишається ним незалежно від того, який ресурс він використовує для поширення своїх поглядів серед населення і в який період доби він виступає. Тому висловлювання ідейного лідера партії, як і офіційного керівника партії щодо подій у державі відображають не просто особисту думку (суб'єктивні, оціночні висловлювання) таких осіб, але й позицію партії загалом.

Тому що партія це не «фікція», як в доктрині цивільного права називають юридичну особу, а спільноту громадян-однодумців, прихильників певної загальнонаціональної програми, вчинки і публічні висловлювання яких і дають розуміння, в чому полягає діяльність утвореної ними політичної партії й які реальні цілі вона спрямована.

Колегія суддів бере до уваги, що Європейський суд з прав людини у справі «*Refah Partisi (the Welfare Party) and Others* проти Туреччини» (рішення від 13 лютого 2003 року; заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98) визнав висловлювання лідерів партії та осіб, яких партія висувала кандидатами на виборах, такими, що відображають реальну політичну позицію партії.

Суд першої інстанції, за текстом оскаржуваного рішення, дослідив усі долучені позивачем та СБУ докази й у підсумку погодився з доводами позивача і третьої особи про те, що публікації і відеозвернення членів партії спрямовані на дискредитацію державної влади, підрив основ конституційного ладу, що складовою безпеки, пропагують насильство, війну, порушення суверенітету і територіальної цілісності, розпалюють міжетнічну та міжнаціональну ворожнечу.

Зважаючи на зауваження апелянта, висловлені в апеляційній скарзі та у судовому засіданні, колегія суддів також оглянула і дослідила відповідні докази.

Стосовно деяких публікацій в інтернет-виданнях представник відповідача висловила зауваження щодо належності їх як доказів з підстав порушення порядку їх збирання, фіксації та подання суду.

Колегія суддів відхилила клопотання представника відповідача не досліджувати ці матеріали, оскільки представник відповідача помилково ототожнює порядок збирання доказів за правилами КПК України та відповідний порядок, встановлений Законом України «Про контррозвідувальну діяльність».

Крім цього, Суд враховує, що 9 березня 2022 року Бойко Ю.А. підписав розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ОПЗЖ», серед основних завдань яких

тісна координація роботи штабів з органами державної влади, підрозділами територіальної оборони волонтерськими організаціями, допомога в евакуації громадян та інше.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що підписання розпорядження про створення гуманітарних штабів регіональних та місцевих організацій ПП «ОПЗЖ» не спростовує фактів антиукраїнської діяльності Партії. Разом з тим Суду не надано доказів того, що такі штаби реально були створені та надавали реальну допомогу.

Щодо перерахунку Одеською регіональною організацією ПП «ОПЗЖ» 31 березні 2022 року 1337500,0 гривень на потреби оборони, безпеки та підтримки населення, то Суд зазначає, що перерахування коштів є одноразовою ініціативою лише одного місцевого осередку ПП «ОПЗЖ», що не підтверджує позицій Партії в цілому (платіжні доручення № 139, 140, 141 від 31.03.2022 року; Том 3, а.с. 167-169).

Також Суд бере до уваги таке.

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/809545.html>) 08.03.2022 року співголова фракції "Опозиційна платформа – За життя" Юрій Бойко заявив, що "ОПЗЖ" засуджує агресію РФ проти України та робитим все необхідне для допомоги українським громадянам (Том 3, а.с. 175-177).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://ukranews.com.ua/news/848159-opzzh-zayavyla-pro-peredachu-produktiv-harchuvannya-yak-zsuz-tak-i-tysyacham-myrnyh-gromadyan>) політична партія "Опозиційна платформа - За життя" (ОПЗЖ) надала допомогу продуктами харчування та іншими необхідними речами як бійцям Збройних сил України (ЗСУ), так і тисячам мирних громадян, які страждають від війни (Том 3, а.с. 222-228).

Відповідно до долученого до матеріалів справи скріншоту веб-сторінки (режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/8/7329509/>) народні депутати лояльної до РФ партії "ОПЗЖ" заявили, що допомагатимуть владі, а деякі члени партії запишуться до територіальної оборони. Ю.Бойко в соцмережі заявив, що вони "захищатимуть Україну". Пряма мова Ю.Бойка: "Ми засуджуємо агресію російської армії проти нашої країни. Члени ОПЗЖ масово записуються у територіальну оборону щоб охороняти об'єкти критичної інфраструктури, житло громадян та боротися з мародерами" (Том 3, а.с. 229-243).

Втім доводи представника відповідача про допомогу ПП «ОПЗЖ» владі у захисті України не підтверджені реальними фактами надання такої допомоги від Партії в цілому з наведенням відповідних доказів та не спростовують вчинених її членами дій, які підпадають під визначення статті 5 Закон №2365-III.

Суд наголошує, що збройна агресія Росії проти України супроводжується також інформаційною війною, яка, окрім іншого, має на меті вплинути на морально-психологічний стан українців і таким чином зменшити їхній опір ворогу. Поширення недостовірної, перекошеної інформації про діяльність державних органів, яка їх дискредитує, є одним зі способів такої війни. Деякі публікації, досліджені Судом, створені вже під час воєнного стану, їх зміст засвідчує, що вони спрямовані на дискредитацію державних органів, підрив суспільної довіри до нього і таким чином сприяють ворогу в його війні проти України.

Також Суд відповідно до приписів частини четвертої статті 78 КАС України з урахуванням того, що набрала законної сили постановка Верховного Суду від 06 вересня 2022 року у справі № П/857/1/22 враховує встановлену обставину судом співпрацю політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» з ПП «Партією Шарія» та публічні заяви представників про те, що вважають вказану партію своїм союзником на виборах, пропаганда А.Шарієм від ПП «Партія Шарія» проросійського світу і українофобії з образою своїх проукраїнських опонентів, а також заборону діяльності ПП «Партія Шарія» вказаним судовим рішенням.

Отже, докази, які дослідила колегія суддів, дають підстави для висновку про те, що висловлювання означених членів партії притаманна українофобська тональність, спосіб подачі ними інформації характеризується вибірковістю, елементами маніпулювання й націлений на дискредитацію і підрив авторитету державних органів та інституцій України, конституційного ладу, поширення недовіри

зневіри до державної влади, намаганням нав'язати ущербність і неспроможність української держави існувати і розвиватися, розпалювання ворожнечі і розколу всередині суспільства. Такі зміст характеристики публічних висловлювань повністю поділяються самою політичною партією «ОПЗЖ».

Відомо, що аналогічну риторику давно озвучують і пропагують російські медіа, послідовно нав'язуючи формуючи таким чином наратив про «недодержаву» Україну, яка у їхній уяві не є державою й не має права на існування. Крім цього, аналогічну позицію висловлює політичне і військове керівництво росії, яке, розпочавши повномасштабне збройне вторгнення в Україну, уже відверто й публічно заявило про «денацифікацію» України, маючи на меті знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток, ліквідацію незалежності України, повалення конституційного ладу і захоплення території.

Як засвідчила історія, агресивне несприйняття Української держави, заперечення її незалежності суверенітету і територіальної цілісності, та й узагалі всього українського, яке донедавна озвучувалося пропагувалося в медійному просторі, зокрема й в Україні, переросло зрештою у повномасштабну війну проти України, яка триває й дотепер.

Політична партія, яка зареєстрована в Україні, і створена, як презюмується Законом, з метою формування і вираженню політичної волі громадян, участі у виборах та інших політичних заходах (в Україні), але як в дійсності сповідує і пропагує антиукраїнські (правильніше проросійські) ідеї і сприяє таким чином окупантам у втіленні їхніх намірів, теж становить реальну загрозу національній безпеці конституційному ладу України, її суверенітету і територіальній цілісності.

Публічні висловлювання членів відповідача оцінюються Судом через призму встановлених законом обмежень щодо діяльності політичних партій, тому що партія «ОПЗЖ» ніколи від цих поглядів не відмежовувалася, втім претендує на те, щоб бути виразником політичної волі певної кількості виборців, подібними позиціями брала участь у виборах та інших політичних заходах.

У цьому контексті Суд бере до уваги позицію Європейського суду з прав людини, який звернув увагу, що заяви керівників партії та осіб, яких вона висунула кандидатами на виборах, можна беззаперечно приписати партії в цілому, оскільки висловлювання таких осіб з політичних питань можна приписувати партії, яку вони представляють, якщо партія своїм публічним рішенням відразу від цього не відмежовується і не вжила до них дисциплінарних заходів (рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98)).

Розвиваючи цю позицію, Європейський суд з прав людини зазначив, що поведінка політика (і, зауважимо політичної партії) зазвичай включає не лише його чи її дії чи виступи (виступи її лідерів та членів), але також, за деяких обставин, бездіяльність або відсутність відповіді, що може становити дії, які вказують на позицію цього політика чи партії, і бути такими ж показовими, як і будь-яка відверто підтримуюча дія.

Таким чином, зважаючи на ідеологічну спорідненість з політикою російського агресора, її підтримку в теперішньої медійної діяльності її лідерів та членів, так і їх діяльність у минулих роках, її подальше існування на політичній мапі держави й сама можливість як політичної одиниці впливати на політичні процеси, а також брати в них участь, поширюючи по суті проросійську ворожу пропаганду, діяльність ПП «ОПЗЖ» становить реальну загрозу національній безпеці, незалежності і територіальній цілісності України, її демократичному конституційному ладу.

Це питання особливо гостро постало після повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну, що й відображено у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яке введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022.

У цих умовах, в умовах збройної агресії і спричинених нею загроз, які постали перед Українською державою, вона має право і обов'язок відстоювати національні інтереси, зберегти існуючий конституційний лад і демократичні інститути.

Суд, апелюючи до практики Європейського суду з прав людини стосовно розпуску політичних партій (як-от: рішення від 30 січня 1998 року у справі «United Communist Party of Turkey and Others проти

Туреччини» (заява № 19392/92), рішення від 13 лютого 2003 року у справі «Refah Partisi (the Welfare Party) and Others проти Туреччини» (заяви №№ 41340/98, 41342/98, 41343/98, 41344/98), зауважує про принцип «демократії, здатної захистити себе» (або «войовничої демократії»).

Колегія суддів стверджує, що дії та виступи, які належать ПП «ОПЗЖ» та її лідерам, членам, загалом дають чітке уявлення про авторитарну модель суспільства, пов'язану з «руським міром», яку вони пропагують, що є несумісним з концепцією «демократичного суспільства».

Підсумовуючи наведене, колегія суддів вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що ПП «ОПЗЖ» пропагує проросійську позицію, а її діяльність шкодить інтересам держави.

Водночас Суд враховує, що 09.04.2015 Верховна Рада України ухвалила закон про заборону пропаганди комуністичного й нацистського режимів в Україні. Ним заборонено прославляти комунізм, публічно заперечувати злочинний характер комуністичного й нацистського режимів, використовувати символіку відповідних партій і популяризувати їхніх героїв.

Разом з тим, постановою Верховної Ради України “Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБОЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором” від 27.01.2015 № 129 VIII Верховна Рада України визнала Російську Федерацію державою-агресором. Підстава – збройна агресія та окупація частини території України, зокрема АР Крим та частини Луганської і Донецької областей.

В подальшому, 21.02.2022, президент країни-агресора Путін В.В. підписав укази про визнання незалежності та суверенітету створених Росією маріонеткових терористичних псевдоугруповань “ЛДНР”, і згідно із текстом указів Росія офіційно 24.02.2022 направила свої війська на окуповану територію України.

Україна є стороною як Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка ратифікована в 1997 році, так і інших основних міжнародних договорів з прав людини. Закон України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” (ЄСПЛ) передбачає, зокрема, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Європейський суд з прав людини визначив умови, дотримання яких (згідно з Конвенцією) надає захист політичним партіям, а саме: захист політичним партіям надається їм за дотримання двох умов: 1) засоби, що використовуються партіями з метою зміни законодавства чи конституційного ладу, є законними демократичними з усіх точок зору і 2) пропонувані зміни мають узгоджуватися із фундаментальними демократичними принципами.

Отже, політичні партії, лідери та члени яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не є сумісними з однією чи декількома засадами демократії або мають на меті знищити демократію чи обмежити права інших, не можуть посилатися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту прав на свободу об'єднання.

Однією із правомірних підстав для заборони політичної партії, на думку ЄСПЛ, є те, що остання здійснює діяльність або просуває цілі, несумісні з фундаментальними демократичними принципами (справу Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey, 2003). Таким чином, концепція демократії, що здатна сама себе захистити, полягає в тому, що демократія толерантна до усіх політичних ідей, окрім однієї – коли демократія має бути скасована. Одним із підтверджень імплементації концепції у практиці ЄСПЛ є позиція Суду у справі Зданок проти Латвії:

“...для того, щоб забезпечити стабільність і ефективність демократичного ладу, держава може вживати конкретні заходи для його захисту... Європейський суд визнав правомірність думки “демократії, як здатна сама себе захистити” [у справі Vogt v. Germany (1995)]... Європейський суд також заявив, що плюралізм і демократія ґрунтуються на компромісі, що вимагає деяких поступок з боку громадян, які мають у деяких випадках сприймати обмеження деяких наявних у них свобод для того, щоб забезпечити більшу стабільність країни в цілому... Завдання в цьому випадку полягає в тому, щоб існувала точна

рівновага між вимогами захисту демократичного суспільства з одного боку і вимогами охорони особистих прав з іншого.

Під час розгляду справ щодо заборони політичних партій ЄСПЛ також здійснює сукупну оцінку, як полягає у визначенні того, чи була об'єктивна соціальна потреба захисту демократичного суспільства та чи було втручання у свободу об'єднань пропорційним. Наприклад, сукупна оцінка у справі "Refa Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey" зводилась до такого:

"(1) чи існували достатні докази ризику для демократії, чи свідчили ці докази про невідворотність (велику ймовірність) такої загрози; (2) чи належні виступи та дії керівників і членів партії до партії цілому; (3) чи такі виступи та дії від імені партії формують цілісну картину розбудови політики (моделі суспільства), несумісної з концепцією демократичного суспільства".

ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що заборона політичних партій є найрадикальнішим заходом з-поміж інших, не може вважатися правомірною, наприклад, коли підставою заборони виступають виключно формальні або процедурні підстави.

Цим міркуванням повністю відповідає позиція Венеціанської комісії, яка зазначає, що заборона чи розпуск політичної партії у демократичному суспільстві є винятковим заходом. Якщо належні державні органи приймають рішення звернутися до суду з позовом щодо заборони політичної партії, вони повинні мати достатні докази існування реальної загрози конституційному ладу чи основним правам і свободам громадян.

Жодна політична партія не повинна нести відповідальність за поведінку її членів. Будь-який обмежувальний захід, вжитий щодо політичної партії на підставі поведінки її членів, повинен бути підтверджений доказами, що відповідна особа діяла за підтримки цієї партії або, що така поведінка була наслідком партійної програми чи політичних цілей. Якщо такий взаємозв'язок відсутній або не може бути встановлений, уся відповідальність повинна покладатися цілком лише на членів партії.

Виходячи з системного аналізу змісту наявних у матеріалах справи доказів суд апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що члени ПП «ОПЗЖ» за мовчазної згоди Партії схвалюють та сприяють діям держави-агресора, спрямованим на порушення суверенітету територіальної цілісності України, підризу безпеки держави; незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі, що порушенням Конституції України, Закону України «Про політичні партії в Україні», а також інших законів України.

Колегія суддів враховує, що заборона політичної партії є крайнім заходом, який повинен бути необхідним у демократичному суспільстві, відповідати легітимній меті і бути пропорційним (співмірним) до цієї мети.

Слідуючи практиці Європейського суду з прав людини (рішення від 25 травня 1998 року у справі «Socialist Party of Turkey and Others проти Туреччини») (заява № 21237/93) колегія суддів нагадує, що прикметник «необхідний» у цьому контексті означає «нагальну суспільну потребу».

На думку колегії суддів, у той час, коли Збройні Сили України, виконуючи свій конституційний обов'язок, боронять від російських окупантів територіальну цілісність і недоторканність України та її суверенітет, демократичні інституції теж мають проявити свою «войовничість», але вже на правовому полі. Захист державного суверенітету і територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу від впливу політичних партій, які реалізують ідеологічні та політичні наративи агресора, становить таку нагальну суспільну потребу з метою захисту демократичного суспільства та захисту прав і свобод громадян. Вказане обмеження наявних у Партії свобод націлене на забезпечення стабільності країни в цілому, а тому, застосований крайній захід впливу щодо Партії є виправданим.

Заборона діяльності Партії в умовах воєнного стану має на меті завадити зусиллям, спрямованим на розкол українського суспільства та підштовхування до співпраці з ворогом. Це рішення унеможливить діяти тим політиків-колабораціоністів, які протягом всієї своєї діяльності сповідують проросійську позицію і поділяють фашистську ідеологію "руського мира".

Отже, заборона діяльності ПП «ОПЗЖ» таким чином є необхідною у демократичному суспільстві, переслідує легітимну мету і є необхідним заходом задля захисту інтересів держави та її демократичних інституцій.

З огляду на викладене, ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, зважаючи на антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, реальні загрози порушенню суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, поширення відомостей про виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, діяльність відповідача має бути заборонена.

Суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про те, що у матеріалах справи наявні достатні та належні докази щодо існування реальної загрози конституційному ладу та основним правам і свободам громадян України з боку Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя», оскільки поведінка і заклики її членів не викликали осуду зі сторони керівництва партії, натомість у спірних правовідносинах мала місце мовчазна згода з такими діями. Всупереч вимог Статуту Партії не вживались заходи впливу до вказаних членів партії, які згідно Статуту зобов'язані дотримуватись його вимог, Програми та інших внутрішніх документів Партії.

Отже, суд першої інстанції правильно констатував, що виступи і дії членів Партії стосуються Партії цілому і формують цілісну картину розбудови нею політики, яка є несумісною з концепцією демократичного суспільства.

Суд звертає увагу, що встановлені факти щодо порушень, вчинених членами ПП «ОПЗЖ» в цілому виникли ще до прийняття Президентом України відповідного Указу про заборону діяльності партії та продовжують існувати на теперішній час.

За таких обставин суд апеляційної інстанції вважає правильним висновок суду першої інстанції про наявність підстав для заборони діяльності відповідача.

Враховуючи встановлені судом правові підстави та ухвалені рішення про заборону діяльності ПП «ОПЗЖ», колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції про наявність підстав для задоволення похідної вимоги про передачу майна, коштів та інших активів даної Партії, її обласних міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень у власність держави, оскільки це передбачено чинним законодавством.

Крім цього, колегія суддів враховує таке.

Можливість заборони партій і їх діяльності була предметом розгляду Конституційним Судом України в рішенні від 16.07.2019 № 9-р/2019 (щодо конституційності т.зв. “закону про декомунізацію”), який наголосив, що політична партія, в установчих, програмних та інших офіційних документах якої міститься заперечення засад конституційного ладу України, права Українського народу на власну незалежну державу, заклики до ліквідації української незалежної держави, порушення її територіальної цілісності або ж до іншої мети, що не відповідає демократичній сутності змісту Конституції України, не може бути легітимною, а для її легалізації в Україні немає юридичного підґрунтя.

Конституційний Суд України зазначив, що з огляду на історію становлення української незалежної держави, історичний контекст та загрози, що постали перед нею у зв'язку з тимчасовою окупацією частини її території, Україна має право обстоювати конституційні принципи, у тому числі й шляхом заборони пропаганди тоталітарних режимів та використання їхньої символіки.

Частиною 2 статті 6 КАС України та статтею 17 Закону України “Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини” передбачено застосування судами Конвенції та практик ЄСПЛ як джерела права.

Європейський суд з прав людини, інтерпретуючи положення статті 11 Конвенції, в низці своїх рішень зазначав, що права і свободи громадян на створення і діяльність політичних партій, як форму об'єднань іншими особами, може зазнавати обмежень задля забезпечення захисту демократії і державного ладу країни.

В своїй послідовній практиці ЄСПЛ, зокрема, вказав, що політична партія, лідери якої підбурюють до насильства або висувають політику, яка не поважає демократію, або яка спрямована на знищення демократії та зневагу визнаних у демократії прав і свобод, не може претендувати на захист Конвенції від законодавчих обмежень, застосовуваних на цих підставах (“Язар і інші проти Туреччини”, § 49).

Суд також вказував, що програма політичної партії не є єдиним критерієм визначення її цілей та намірів. Зміст програми повинен порівнюватися з діями лідерів партії та позиціями, які вони відстоюють. Разом з діями та позиціями можуть бути доречними в провадженні про заборону політичної партії, оскільки вони можуть розкрити її дійсні цілі та наміри (“Партія добробуту і інші”, § 101; “Еррі Батасуна та Батасун проти Іспанії”, § 80).

Щодо питання обсягу дослідження доводів позивача та їх відображення у судовому рішенні, то Суд апеляційної інстанції зазначає, що питання вичерпності висновків суду ґрунтується на висновках, що її зробив Європейський суд з прав людини у справі “Проніна проти України” (Рішення ЄСПЛ від 18.07.2006).

Зокрема, ЄСПЛ у своєму рішенні зазначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції зобов’язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент. Межі цього обов’язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки викладення та формулювання рішень. Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов’язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи.

У цій справі суд дійшов висновку про вичерпну відповідь на всі істотні питання, що виникають при кваліфікації спірних відносин як у матеріально-правовому, так і у процесуальному аспектах урахуванням заявлених вимог, та визначеного у зв’язку з цим предметом доказування.

Відповідно до статті 308 КАС України суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції межах доводів та вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами та вимогами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов’язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об’єктивно не залежали від нього.

Суд апеляційної інстанції не може розглядати позовні вимоги та підстави позову, що не були заявлені суді першої інстанції.

Відповідно до статті 316 КАС України суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а рішення або ухвалу суду – без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального процесуального права.

Суд апеляційної інстанції, дослідивши та оцінивши докази в справі та пояснення учасників справи, дійшов висновку про обґрунтованість висновків суду першої інстанції за результатами розгляду цієї справи та правильного застосування ним норм матеріального та процесуального права, що свідчить про відсутність підстав для зміни чи скасування оскаржуваного рішення суду першої інстанції.

Керуючись статтями 289-3, 308, 316 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду

**п о с т а н о в и в:**

1. Апеляційну скаргу Політичної партії «Опозиційна платформа - За життя» на рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року залишити без задоволення.
2. Рішення Восьмого апеляційного адміністративного суду від 20 червня 2022 року в цій справі залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з моменту її підписання та оскарженню не підлягає.

Повне судове рішення складене 20.09.2022.

**Головуючий суддя**  
**Губська**

**О.А**

**Судді**

**М.В. Білак**

**А.Г. Загороднюк**

**О.В. Калашнікова**

**Н.В. Шевцова**